

ADASTRA.ORG.UA

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

ADASTRA

**ЯК ЛАТИНСЬКА
АМЕРИКА РЕАГУЄ НА
РОСІЙСЬКУ АГРЕСІЮ:
МІЖ РІШУЧИМ
ЗАСУДЖЕННЯМ ТА
БЕЗЗАПЕРЕЧНОЮ
ПІДТРИМКОЮ**

20
22

ЯК ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА РЕАГУЄ НА
РОСІЙСЬКУ АГРЕСІЮ: МІЖ РІШУЧИМ
ЗАСУДЖЕННЯМ ТА БЕЗЗАПЕРЕЧНОЮ
ПІДТРИМКОЮ

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА, 2022

ЗА АВТОРСТВОМ:

БИКОВОЇ ОЛЬГИ
МАЦЬКОВИЧ ОЛЕСІ
ПРОДАНЮКА ТАРАСА
ЮРЧЕНКО ОЛЕНИ

ЗА РЕДАКЦІЄЮ:

СУПРУНА ЯРОСЛАВА

ЗМІСТ

Вступ.....	1
Аргентина.....	8
Бразилія.....	12
Венесуела	17
Колумбія.....	21
Коста-Рика	24
Мексика	26
Уругвай	31
Чилі.....	34

Вступ

Попри географічну віддаленість та взаємну маргіналізацію в зовнішньополітичній активності, держави Латинської Америки не можуть не відреагувати на повномасштабну агресію Російської Федерації проти України, що розпочалася 24 лютого 2022 року. Наразі беззаперечним фактом є те, що російсько-українська війна матиме глобальні наслідки та спричинить зміни не лише в безпековій архітектурі або правилах гри на міжнародній арені, але й торкнеться продовольчої безпеки, глобальної економіки та енергетичного ринку. З цього погляду видається актуальним аналіз позиції окремих латиноамериканських держав щодо російської агресії.

Проте спершу варто зазначити, що навіть якщо не відкидати повністю Латинську Америку у контексті російсько-української війни, вона все одно посідатиме периферійну позицію у світовій політиці. Причинами цього можуть слугувати:

- ■ ● параліч регіональних інтеграційних процесів, що обмежує
- ■ можливість регіону виступити єдиним фронтом та зі спільною позицією на
- ■ глобальній арені;
- ■ ● відсутність у більшості держав регіону послідовної, збалансованої та
- ■ продуктивної зовнішньої політики (за декількома винятками на кшталт Бразилії,
- ■ Мексики або Чилі);
- ■ ● надмірна концентрація, власне, на регіональних питаннях та
- ■ відносинах із найближчими сусідами.

Перш ніж перейти безпосередньо до конкретних кейсів, вважаємо за доречне окреслити ключові проблемні точки, які актуалізують поданий аналіз. Передусім мова йде про «російського ведмедя» за спиною в «американського орлана» – Москва останніми роками активно діяла в Латинській Америці, все ще розглядаючи регіон через призму радянської тактики з підтримки будь-якої опозиції США та загострюючи внутрішні структурні проблеми держав регіону більше, аніж вкладаючи у свою політику у Латинській Америці непомірні ресурси.

Латинська Америка є важливою для Москви з огляду на потенційні союзи з Венесуелою, Кубою та Нікарагуа для підриву американського лідерства; використання регіону як плацдарму для просування ідеї багатополярності (доктрина Примакова) і протистояння американській гегемонії, а також

створення ілюзії навколо Росії як міжнародного актора, який не перебуває в дипломатичній ізоляції; як частина стратегії стримування щодо потенційних спроб посягання з боку США на російську, як їй уявляється, «легітимну зону впливу» в Східній Європі.

Хоча спершу Кремль намагався діяти через багатосторонні формати на кшталт АЛБА та СЕЛАК, останні 5 років сигналізують про інтенсивну концентрацію зусиль на двосторонньому треку з виразно антиамериканськими державами, до яких належать Куба, Нікарагуа, Венесуела. Серед інших партнерів із менш виразною позицією є Аргентина, Болівія, Бразилія та Мексика. Такі союзи можна подати через призму режимної гомогенності – зрештою, Росія не має нічого проти внутрішніх репресій на Кубі чи в Нікарагуа, що послідовно демонструвала, блокуючи резолюції в Раді Безпеки ООН. Зі свого боку частина держав регіону підтримали російську анексію Криму, а ще раніше визнали незалежність Абхазії та Південної Осетії (Науру, Нікарагуа, Венесуела).

Російська політика в регіоні не може похизуватися використанням традиційних методів на кшталт енергетичного шантажу через залежність від енергоресурсів або повноцінної кооптації еліт аж до рівня *state capture*. Тим не менше, Росія завжди може вепонізувати специфічну латиноамериканську ідіосинкразію до домінування Сполучених Штатів, спротив глобалізації та слабкість державних інститутів у своїх інтересах.

Росія не є економічною потугою в регіоні: вона не належить навіть до 30-ти перших торговельних партнерів регіону, за винятком Венесуели, Куби та

Нікарагуа, закупаючи багато яловичини в Парагваї та продаючи сільськогосподарські добрива Бразилії, Мексиці, Колумбії та Перу. Якщо в доковідному 2019 році південноамериканський експорт до Росії оцінювався в 5 мільярдів доларів, то аналогічний показник із США склав 66 мільярдів, а з Китаєм – 119 мільярдів доларів. Тому російська частка становить лише 0,3% від загального імпорто-експортного балансу регіону. Зі свого боку Росія імпортує з Латинської Америки лише 5% товарів і послуг, а експортує до неї 2% від усього, що виробляє¹.

Вплив кремля в регіоні, крім безпекової співпраці із декількома державами, останніми роками забезпечили м'які засоби, на кшталт вакцинної дипломатії (славнозвісний Sputnik V російського виробництва на тлі «вакцинного націоналізму» ЄС та США був доставлений в Аргентину, Болівію, Гватемалу, Гондурас, Мексику, Нікарагуа, Парагвай та Венесуелу), а також інформаційної пропаганди – російське медіа RT активно мовить у регіоні іспанською, просуваючи прості та зрозумілі для інформаційного споживання наративи².

Зрештою, чому ж латиноамериканські країни мають серйозно поставитися до російської агресії?

1. Можлива небезпека з боку виразних авторитарних режимів Західної півкулі, які рішуче підтримали неспровоковану московську агресію. Окрім того, нещодавно заступник міністра закордонних справ Росії С.Рябков натякав на розміщення у вказаних державах російських військ та озброєння, особливо в рамках договору про оборонне співробітництво з Венесуелою³. Міністр закордонних справ Росії С. Лавров наголосив на готовності В.Путіна розширити співпрацю з Кубою, Венесуелою та Нікарагуа з огляду на «тісні відносини та стратегічне співробітництво в усіх сферах: економічній, культурній, освітній та військово-технічній». Тут можна згадати приклад Венесуели, якій Росія у 2008 році надала 2 бомбардувальники Ту-160 із технічними можливостями для транспортування ядерної зброї, а також 4 військові кораблі. Повторне постачання було здійснено у 2013 і 2018 роках.

2. Потужний інформаційний вплив Москви через іспаномовне медіа RT, яке має потенціал серед місцевої аудиторії. Особливо варто згадати про заклики #abolishNATO, і це в регіоні, де Аргентина та Бразилія є головними союзниками США поза НАТО, а Колумбія – глобальним партнером Альянсу.

¹ <https://blogs.eui.eu/latin-american-working-group/latin-america-and-the-russo-ukrainian-war/>

² <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/latin-america-in-the-ukraine-crisis-a-pawn-in-the-game-for-putins-resurgent-russia/>

³ <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/latin-america-in-the-ukraine-crisis-a-pawn-in-the-game-for-putins-resurgent-russia/>

3. Російська безпекова співпраця та (обмежений) економічний вплив Росії залишають для неї канали та інструменти для обходу санкцій ЄС та США завдяки латиноамериканським державам, що ставить їх під удар вторинних санкцій у наступних санкційних пакетах.

4. Російсько-українська війна загрожує розривом міжнародних ланцюгів постачань та зростанням цін на продовольство та інші критичні продукти. Хоча Латинська Америка не є настільки вразливою в питаннях енергетики (нетто-імпортери енергоресурсів – Перу та Чилі – співіснують із нетто-експортерами на кшталт Колумбії та Венесуели), накладення санкцій на росію, на яку припадає 12% світового ринку чорного золота, зумовлює збереження високої ціни на нафту й нафтопродукти та негативно відображається на фіскальному балансі імпортерів.

5. Російська агресія безпосередньо вдаряє по ціні продовольчих товарів та аграрних продуктів, адже Росія є найбільшим світовим виробником пшениці, а Україна посідає третю позицію у світі. Бойові дії, специфіка посівної кампанії в Україні та санкції перетворюватимуть хліби на золото в буквальному сенсі.

6. У самій Латинській Америці варто очікувати зростання інфляції. Станом на початок 2022 року в більшості держав регіону показники знецінення валюти, не оговтавшись після пандемії, вже перевищили встановлені центробанками. Критична ситуація на глобальних ринках, розрив ланцюгів постачання, особливо енергоносіїв та металів, неодмінно матиме вплив на фінансову сферу. Наприклад, низка держав регіону вже піднімає відсоткові ставки, як-от Чилі, на 150 пунктів до 5,5%⁴.

7. Російська агресія виявляє разючу регіональну фрагментацію в Латинській Америці з огляду на різноманіття реакцій на всьому материку, зокрема на рівні глобальних та регіональних багатосторонніх платформ. Ця ситуація є особливо небезпечною через структурні та інституційні проблеми держав регіону, хронічний характер яких виявила пандемія COVID-19, на чому наголошено у звіті Програми розвитку ООН⁵.

Як стверджує аргентинський політичний аналітик Хуан Габріель Токатліан, латиноамериканська реакція на російську агресію викриває разючу

⁴ <https://www.bcentral.cl/en/content/-/detalle/comunicado-rpm-enero-2022>

⁵ https://www.latinamerica.undp.org/content/rblac/en/home/library/democratic_governance/americas-latina-y-el-caribe--gobernanza-efectiva--mas-alla-de-la.html

зовнішньополітичну фрагментацію регіону. Це помітно як на рівні офіційних заяв, так і з позицій в ООН та ОАД⁶. Зокрема Уругвай, Ямайка, Аргентина та Бразилія утрималися від підписання спільної заяви Організації американських держав із засудженням російської агресії.

Серед пояснень, які пропонують аналітики Том Лонг та Карстен Андреас-Шульц, є так звана «республіканська» традиція взаємодії з міжнародним порядком, яка передбачає превенцію домінування, обстоювання верховенства права в міжнародних відносинах та невтручання у внутрішні справи іноземних держав. З одного боку, латиноамериканська дипломатична традиція надає перевагу колективним відповідям на загрози через багатосторонні платформи, а також закликає до мирного врегулювання спорів без використання економічних санкцій, окрім як за умови їх схвалення міжнародною організацією. З іншого боку, розглядаючи позицію виразно проросійських країн, справедливим буде зазначити, що вони є не так російськими союзниками, як антизахідниками та антиімперіалістами⁷.

Нейтральні ж держави на виправдання власної нерішучості в засудженні російської агресії посилаються на плюралістичну стратегію, як її описує Пабло Скарфії, яка просуває мультилатералізм та міжнародне право, захист різноманіття цінностей та політичних режимів. Держави-прихильниці цієї традиції зазвичай вказують на нерівноправний уклад міжнародної системи, що ставить західні країни в більш вигідне становище, а також обурливе порушення західними державами міжнародного права, як-от у 2003 році в Іраку, упереджене використання сили проти незахідних держав, вибірковий підхід до проблем країн, що розвиваються та розширення НАТО. У такий спосіб протистояння республіканської та плюралістичної традиції, на думку Л. Родрігеса, і визначає суперечливу реакцію держав регіону на російське вторгнення до України⁸.

На підставі зазначених вище факторів, та аналізу реакції низки країн регіону, наразі держави Латинської Америки можна розподілити на 3 групи залежно від їхньої реакції на російську агресію:

1. Рішуча підтримка України та засудження Росії. Уряди Аргентини, Колумбії та Чилі суворо засудили російське вторгнення, а президент Колумбії навіть назвав російські дії «геноцидом українського народу». МЗС Аргентини закликала до припинення наступу, а Чилі в РБ ООН підтримала запровадження

⁶ <https://www.dw.com/en/putin-loses-allies-in-latin-america-after-invading-ukraine/a-61045133>

⁷ <https://warontherocks.com/2022/04/explaining-latin-americas-contradictory-reactions-to-the-war-in-ukraine/>

⁸ <https://warontherocks.com/2022/04/explaining-latin-americas-contradictory-reactions-to-the-war-in-ukraine/>

суворих санкцій проти Росії. Коста-Рика, Еквадор, Гватемала, Мексика, Панама, Парагвай, Перу, Домініканська Республіка та Уругвай підписали лист із засудженням російської інтервенції. Більшість вказаних держав засудили російську агресію і в Генеральній Асамблеї ООН.

2. Підтримка РФ. Уже традиційно Куба, Венесуела та Нікарагуа підтримали дії Москви. Якщо Гавана є ще радянською дипломатичною спадщиною, то у випадку Манагуа росія внесла значний вклад у модернізацію війська, а Каракас є чи не найбільшим союзником кремля з огляду на тісні зв'язки в енергетичному, військовому та фінансовому секторах. І Нікарагуа, і Венесуела останніми роками вдавалися до російської допомоги для обходу міжнародних санкцій. У публічних заявах лідери вказаних держав охоче підтримують кремлівську версію про «спецоперацію» та звинувачують у цьому розширення НАТО, у міжнародних організаціях голосуючи проти засудження Росії, утримуючись або голосуючи проти резолюцій з антиросійськими наративами в ООН чи ОАД.

3. Нейтральна позиція. Бразилія та Мексика демонструють позицію, яку можна назвати умовно нейтральною. Якщо у випадку Мексики спрацьовує доктрина Естрада, яка стримує її від рішучого засудження агресії та приєднання до санкцій, то Бразилія критично залежить від Росії в питаннях постачання добрива, що перетворює це питання для експортера агропродукції на «святе». В ООН обидві держави нині користуються квотою на непостійне членство в РБ, і тут рішуче підтримали засудження російської агресії⁹. Обидві з них є найбільшими економічними партнерами Росії в регіоні, щоправда в загальному сальдо торговельного балансу Москва перебуває не на перших позиціях. Однак риторика урядовців не є настільки ж чіткою.

Тому в цій аналітичній довідці буде проаналізовано політику 8 латиноамериканських держав, а саме Аргентини, Бразилії, Венесуели, Колумбії, Коста-Рики, Мексики, Уругваю та Чилі щодо російської агресії за критеріями рівня відносин Україною, позиції щодо російської агресії з 2014 року, реакції політиків, військових та дипломатів після 24 лютого 2022 року, надання допомоги Україні, причин зайнятої позиції та перспектив двосторонніх відносин або боротьби української дипломатії за підтримку контрагента на міжнародному рівні.

⁹ <https://news.un.org/pt/story/2022/01/1775132>

Аргентина

Аргентина першою серед латиноамериканських держав визнала незалежність України (5 грудня 1991 р.) та встановила з нею дипломатичні відносини (6 січня 1992 р.). З того часу між країнами регулярно відбуваються зустрічі на вищому рівні. Окрім того, у 2014 р. в Національному конгресі Аргентини (законодавчий орган) було створено Парламентську групу дружби з Україною, а у 2020 р. – депутатську групу з міжпарламентських зв'язків з Аргентиною у Верховній Раді України, що символізує зацікавленість Києва та Буенос-Айреса в розвитку хороших відносин. У 2011 р. країни підписали Угоду про скасування віз. За обсягами двосторонньої торгівлі (у 2020 р. склали 65,47 млн дол.¹⁰) Аргентина значно поступається Бразилії та Мексиці. Тим не менш, країни зацікавлені в економічній та технологічній співпраці, особливо в галузях сільського господарства, машинобудування, а також в аерокосмічній сфері.

Позиція з 2014 року. З одного боку, Аргентина не визнала анексію Криму. Так, Крістіна Фернандес де Кіршнер, яка на той час була президенткою, заявила, що Кримський референдум нічого не вартий¹¹. Вона також порівняла його з референдумом на Мальвінських (Фолклендських островах), за суверенітет над якими Аргентина вже давно сперечається зі Сполученим Королівством і додала, що *«Ми не можемо просто захистити цілісність Криму, а не Мальвінських островів»*. З іншого боку, під час голосування за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН №68/262 під назвою «Територіальна цілісність України» Аргентина утрималася від голосування. Президентка заявила, що ця резолюція символізує подвійні стандарти Західних країн, які засуджують Кримський референдум, проте визнали законним плебісцит на Мальвінських (Фолклендських) островах. Аргентина також утрималась під час голосування за резолюції ГА ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь, Україна» (16 грудня 2020 р.) та резолюції «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, Україна, а також частин Чорного й Азовського морів» (7 грудня 2020 р.).

Реакція на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Аргентина публічно засудила повномасштабне вторгнення Росії в Україну. 24 лютого президент Альберто Фернандес опублікував у твітері два повідомлення, в яких виразив співчуття Україні, засудив РФ за початок військових дій та закликав сторони вирішити конфлікт шляхом переговорів. Міністерство закордонних справ,

¹⁰ Торгівля та інвестиції [Електронний ресурс] / Посольство України в Аргентинській Республіці. – Режим доступу до ресурсу: <https://argentina.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayina-ta-argentina/340-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-argentinoju/torgivlya-ta-investiciji>

¹¹ Crimea vote as worthless as Falklands poll: Argentina president [Електронний ресурс] // Reuters. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-falklands-idUSBREA211GG20140319>.

міжнародної торгівлі й віросповідання також опублікувало заяву, в якій наголос був на принципі суверенної рівності держав і вирішенні війни саме в мирним спосіб. Тим не менш, ні опозиційні партії, ні посольство України в Аргентині не були задоволені початковою реакцією влади на повномасштабну війну. І справді, Фернандес не згадав Путіна як винуватця війни. Міністр закордонних справ Аргентини Сантьяго Каф'єро дав чітко зрозуміти, що його країна не запроваджуватиме санкцій проти РФ: *«Аргентина не вважає, що вони є механізмом для створення миру, злагоди чи відвертого діалогу, який сприятиме порятунку життів»*.¹² Під час свого виступу в ООН 1 березня він також досить неоднозначно висловився щодо риторики В.Путіна про те, що розширення НАТО стало причиною військової агресії: *«Міжнародне співтовариство не має права засуджувати занепокоєння будь-якої держави щодо своєї безпеки... Кожне таке занепокоєння є законним, і в будь-якому випадку це буде дискусійним питанням за столом переговорів або на відповідному форумі»*.¹³

Тим не менш, згодом адміністрація Фернандеса таки змінила позицію на більш жорстку, адже цього разу Аргентина повністю підтримала Україну в **Організації Об'єднаних Націй**. Вона стала співавтором резолюції ГА ООН «Агресія проти України» від 2 березня 2022 р. та згодом проголосувала за неї. Буенос-Айрес також віддав голос за резолюцію Ради ООН з прав людини про заснування спеціальної комісії для розслідування порушень прав людини, що відбулися під час повномасштабного вторгнення Росії до України. Насамкінець, Аргентина також підтримала виключення РФ зі складу Ради ООН з прав людини 7 квітня.

З іншого боку, позиція Аргентини в **Організації американських держав** (міжнародна організація, до якої входять усі держави Північної та Південної Америки) стала доволі неприємним сюрпризом. Буенос-Айрес відмовився підписати Декларацію ОАД від 25 лютого про засудження повномасштабного вторгнення РФ до України, виправдовуючи це тим, що ОАД – виключно регіональний міжурядовий майданчик, а тому російсько-українська війна її не стосується. Аргентина також була однією з 8 країн, які утрималися під час голосування за позбавлення Росії статусу постійного спостерігача при ОАД.

Попри спірну політичну позицію Аргентини щодо війни в Україні, її реакція має один позитивний аспект, а саме **надання гуманітарної допомоги**. Уряд Аргентини в координації зі своїми послами в Польщі та Україні, «Білими касками»

¹² *Argentina rejects sanctioning Russia: Foreign minister* [Електронний ресурс] // АА. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aa.com.tr/en/americas/argentina-rejects-sanctioning-russia-foreign-minister/2523216>

¹³ *Argentina condemns Russia's war against Ukraine* [Електронний ресурс] // АА. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.aa.com.tr/en/americas/argentina-condemns-russias-war-against-ukraine/2519006#>

Міністерства закордонних справ, міжнародної торгівлі і віросповідання (орган, відповідальний за надання міжнародної гуманітарної допомоги) лише в березні надіслав Україні дві великі партії гуманітарної допомоги.¹⁴ Аргентина також створила програми прийому українських біженців, які можуть отримати безплатну гуманітарну візу на 3 роки для прихистку в Аргентині та вже організувала, як мінімум, один евакуаційний рейс із Варшави до Буенос-Айреса.

Чим пояснюється позиція Аргентини? Як вже зазначалося вище, політична позиція Аргентини щодо повномасштабної війни в Україні є неоднозначною. З одного боку, країна підтримує міжнародні принципи суверенної рівності та територіальної цілісності держав. Активний наголос саме на цих принципах під час виступів та заяв високопосадовців Аргентини можна пояснити особистим досвідом країни з Мальвінськими (Фолклендськими) островами. Аргентина вважає їх частиною своєї території, яку незаконно забрала Велика Британія. По-друге, Аргентина проводить багатовекторну зовнішню політику. Наразі вона має великий державний борг і гостру проблему уникнення чергового дефолту, тому Буенос-Айресу дуже важливо домогтися угоди з МВФ щодо реструктуризації боргу. У програмі політичної партії президента Альберта Фернандеса Frente de Todos також вказано, що Аргентина хотіла б проводити активну глобальну політику. Після свого вступу на посаду Фернандес здійснив турне країнами Європи, де просив різні держави підтримати Аргентину в боргових переговорах. Для Буенос-Айреса важливо зберігати позитивний імідж серед інших країн, і тому він приєднався до глобального руху засудження дій РФ.

З іншого боку, Аргентина засуджує росію обережно, адже та є для неї важливим партнером. 2-3 лютого, коли весь світ був занепокоєний накопиченням російських військ біля кордонів з Україною, Фернандес здійснив візит до Москви¹⁵, де він подякував Путіну за постачання в Аргентину вакцин Sputnik V та сказав, що Аргентині потрібно перестати бути настільки залежною від МВФ та США та ставати більш відкритою для відносин з іншими державами, серед яких РФ займає важливе місце. При цьому він не згадав про напружену ситуацію на українських кордонах. Попередні президенти Аргентини теж вбачали в Росії стратегічного партнера через противагу впливу Заходу на неї, торгівельну співпрацю та російські інвестиції в енергетичний сектор Аргентини. До того ж кремль підтримує її претензії на Мальвінські (Фолклендські) острови.

¹⁴ Посольство України в Аргентині [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.facebook.com/UKRinARG/posts/5352498201435311>

¹⁵ Sanders R. M. Why Brazil and Argentina Chose Russia Over Ukraine [Електронний ресурс] / Richard M. Sanders // The National Interest. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://nationalinterest.org/feature/why-brazil-and-argentina-chose-russia-over-ukraine-201244>.

Перспективи та рекомендації. Це правда, що наразі для Аргентини партнерські відносини з росією є важливішими за відносини з Україною. Проте з огляду на те, що існує тенденція до ізоляції РФ на всіх фронтах та дерусифікації світу, співпраця з Росією вже вважається «немодною» і такою, від якої багато країн хочуть відмовитись. Аргентина як країна з не найкращим станом економіки залежить від ставлення до неї міжнародної спільноти, а тому існує вірогідність, що в майбутньому вона віддалятиметься від співпраці з Москвою, аби не викликати негативну реакцію США чи ЄС. До того ж Китай є для неї важливішим партнером, ніж росія і теж дає можливість позбавитися від залежності від Заходу.

Ось чому Україні варто зберігати дружні відносини з керівництвом Аргентини. Найефективнішим механізмом є просування м'якої сили серед населення держави. В Україні є такий потужний інструмент, як велика діаспора в Аргентині, яка на сьогодні нараховує від 300 до 500 тис. осіб. Ця діаспора має близько 30 товариств, а тому може досить активно популяризувати Україну серед місцевого населення. До того ж вона також мала вплив на впровадження сприятливої для українських біженців гуманітарної політики в Аргентині.

Бразилія

Бразилія визнала незалежність України 26 грудня 1991 року, а дипломатичні відносини між державами було встановлено 11 лютого 1992 року. 2 грудня 2009 року сторони підписали Спільну декларацію Президента України Віктора Ющенка та Президента Федеративної Республіки Бразилія Луїса Інасіу Лулі да Сілва, якою було проголошено стратегічне партнерство між двома країнами¹⁶ - цей статус Бразилія утримала і в останній Стратегії зовнішньополітичної діяльності України¹⁷. На практиці ж взаємодія між державами надто далека від стратегічного рівня та не наближається навіть до продуктивних відносин, особливо в контексті офіційної бразильської позиції із 2014 року.

Попри все, у лютому 2019 р. відновила свою роботу Група «Бразилія - Україна» в новому складі Національного Конгресу, яку очолює депутат Клаудіо Кажаду. 5 грудня було створено депутатську групу Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з Федеративною Республікою Бразилія, яку очолює народний депутат Святослав Юраш¹⁸.

За даними Держстату України, за січень-жовтень 2020 року товарообіг між Україною та Бразилією склав \$268,9 млн дол. США. Експорт українських товарів до Бразилії склав 43,1 млн дол. США, імпорту - 225,9 млн дол. США. У структурі експорту українських товарів до Бразилії домінувало постачання чорних металів та виробів із них, фармацевтичної продукції, пластмас та полімерних матеріалів, продукції борошномельно-круп'яної промисловості, солоду, реакторів ядерних, котлів, машин, вати. У структурі імпорту переважали тютюн і промислові замінники тютюну, руди, шлаки й попіл, засоби наземного транспорту крім залізничного, насіння і плоди олійних рослин, різні харчові продукти, чорні метали; фармацевтична продукція, реактори ядерні, котли, машини, кава, чай¹⁹. Разюче негативне сальдо торговельного балансу на користь України спонукає до невтішних висновків про перспективи співпраці.

Позиція із 2014 року. Із 2014 року після анексії Криму та російської агресії на Донбасі, динаміка російсько-бразильських відносин не постраждала від вказаних подій. На рівні ООН Бразилія послідовно утримувався від голосування за щорічні резолюції ООН щодо засудження російських дій, підтримуючи водночас тісні відносини з Москвою. Бразилія не висловила ані офіційної заяви щодо

¹⁶ <https://brazil.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayina-braziliya/dvostoronni-politichni-vidnosini>

¹⁷ <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

¹⁸ <https://brazil.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayina-braziliya/dvostoronni-politichni-vidnosini>

¹⁹ <https://brazil.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/ukrayina-braziliya/torgovelnno-ekonomichne-spivrobitnictvo/obsyagi-dvostoronnoyi-torgivli>

належності Криму, ані засудила російські дії у 2014 році²⁰. Бразилія постійно закликала до «переговорного розв'язання ситуації», не вказуючи прямо ні на винуватців, ні на жертв анексії²¹. Під час голосування за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН №68/262 під назвою «Територіальна цілісність України» держава утрималась від голосування. Бразилія також утрималась під час голосування за резолюції ГА ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь, Україна» (16 грудня 2021 р.) та резолюції «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, Україна, а також частин Чорного і Азовського морів» (9 грудня 2021 р.).

Реакція на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Бразилія з перших днів вторгнення відзначилася непослідовною позицією, що виявило відсутність синхронізації та координації між різними урядовими агенціями та органами у сфері зовнішньої політики. Зокрема, президент Ж. Болсонару оголосив про бразильський нейтралітет, тоді як віцепрезидент Гамільтон Мурао засудив російське вторгнення й закликав до надання Україні військової підтримки. У відповідь президент публічно відчитав Мурао, заявивши, що той втручається в справи поза його компетенцією²².

Як заявив сам Ж. Болсонару, *«ми не займатимемо нічиєї позиції. Ми залишатимемося нейтральними та надаватимемо, наскільки це можливо, допомогу в пошуку вирішення проблеми»*²³. Президент також сказав, що не вважає, що Москва допустить масове кровопролиття в Україні, додавши, що *«Глава держави, подібний до глави Росії, ніде не хоче влаштувати різанину»*, і що на Донбасі *«близько 90% населення хотіли зблизитися з Росією»*²⁴.

Міністр закордонних справ Карлос Франка висловив занепокоєння щодо «російської військової операції» та закликав до дипломатичного вирішення суперечностей²⁵. Бразилія також виступає проти запровадження антиросійських санкцій – її дипломати розкритикували ці заходи як невибіркові, поляризуючі та непродуктивні для досягнення мирного врегулювання конфлікту.

У рамках **ООН** Бразилія проголосувала за резолюцію Генеральної Асамблеї від 2 березня 2022 року із засудженням російського вторгнення, закликами до припинення бойових дій в Україні та утримання від будь-якого роду

²⁰ https://ciaotest.cc.columbia.edu/pbei/noref/0031253/f_0031253_25293.pdf

²¹ <https://en.haberler.com/brazil-breaks-silence-over-crimea-400764/>

²² <https://valor.globo.com/politica/noticia/2022/02/24/bolsonaro-desautoriza-mourao-por-declaracoes-sobre-ataque-da-russia-a-ucrania.ghtml>

²³ <https://www.suno.com.br/noticias/bolsonaro-guerra-ucrania-brasil-sera-neutro-nao-ha-massacre-na-ucrania/>

²⁴ <https://ua.interfax.com.ua/news/political/803622.html>

²⁵ <https://noticias.uol.com.br/politica/ultimas-noticias/2022/03/08/brasil-quer-paz-na-ucrania-mas-nao-tomara-partido-diz-carlos-franca.htm>

подібної загрози проти будь-якої іншої держави ООН із боку Росії. Резолюцію аналогічного змісту Бразилія підтримала і в Раді Безпеки ООН, а бразильський представник при Організації, Роналдо Коста Філхо, заявив що Москва «переступила червону лінію»²⁶.

Однак уже під час голосування щодо виключення Росії з Ради ООН з прав людини 7 квітня 20221 року держава утрималася, а її представник заявив, що усунення Росії зі складу органу без зібрання достатньої кількості доказів про нібито вчинені нею злочини ослабить верховенство права в довготривалій перспективі.

Однак вже в рамках **ОАД**, на розчарування США та інших держав, Бразилія відмовилася підписати спільну заяву Організації Американських Держав²⁷ із засудженням російських дій в Україні від 25 лютого 2022 року.

На державному рівні Бразилія не заявляла про будь-яку форму **ДОПОМОГИ** або фінансової підтримки українців, які опинилися в скрутному становищі, проте Ж. Болсонару пообіцяв видачу гуманітарних віз українським шукачам притулку, які вимушені покинути дімівку через війну²⁸.

Чим пояснюється позиція? Бразилія є основним економічним та геополітичним партнером Росії в регіоні, і цей тренд було закладено за часів президенства Луїс де Сільви, він утримувався за Д. Руссефф і розквітнув пишним цвітом за Ж. Болсонару. Із 2010 року Бразилія утримує статус головного російського торговельного партнера в Латинській Америці, на неї припадає 33% російської торгівлі в регіоні. Із 2009 року обидві держави є учасницями БРІКС разом з Індією, Китаєм та Південною Африкою. Окрім співпадіння інтересів, держави є подібними за політичним режимом та стилем управління.

16 лютого, за декілька днів до російського вторгнення Ж. Болсонару зустрівся із владіміром Путіним у кремлі. За результатами зустрічі він заявив, що він «солідарний із росією», а також запевнив репортерів, що російський президент налаштований мирно²⁹. Ж. Болсонару активно намагався подати себе як миротворця: за словами Г. Мачадо, він переконував Путіна утриматися від війни³⁰. Під час зустрічі обговорювалася співпраця у сфері енергетики, довілля,

²⁶ <https://news.un.org/pt/story/2022/01/1775132>

²⁷ <https://usoas.usmission.gov/oas-member-states-condemn-russian-attack-on-ukraine/>

²⁸ <https://www.aa.com.tr/en/americas/brazil-s-president-pledges-to-provide-humanitarian-visas-to-ukrainians/2519011>

²⁹ <https://www.cnnbrasil.com.br/politica/pregamos-a-paz-e-respeitamos-quem-age-dessa-maneira-diz-bolsonaro-ao-lado-de-putin/>

³⁰ <https://www.metropoles.com/colunas/guilherme-amado/ministro-do-turismo-repete-fake-news-de-que-bolsonaro-evitou-guerra>

оборони, науки та технологій, освіти та культури, із особливим акцентом на мінеральних добривах³¹. Цікавим є те, що ще до війни розпочалися переговори щодо купівлі російськими бізнесменами купівлі одного із заводів з виробництва мінеральних добрив у бразильського державного «Petrobras»³².

Попри все, обсяги торгівлі між державами є доволі скромними: за 2020 рік росія здійснила до Бразилії експорт продукції на суму 2,21 млрд дол. США (30 місце серед російських партнерів), при цьому четверта частина від цієї суми припадає на нітратні добрива, Бразилія ж експортувала до Росії продукції на суму 1,57 млрд дол. (32-е місце), соєві боби домінують у структурі експорту із 387 млн дол.³³ Бразилія виступає проти будь-якого приєднання до санкцій, адже імпортує близько 23% мінеральних добрив із Росії (при цьому, що закуповує закордоном 85% добрив із 40 мільйонів тонн необхідних щорічно), що є критично важливим для держави як найбільшого постачальника кави, сої та цукру у світі³⁴. Різка позиція Бразилії проти санкцій може бути пояснена й через призму її особистого досвіду, коли в 1980-тих роках США наклали санкції на Бразилію, що на той час активно займався розвитком ядерної програми та збагаченням урану. Бразилія послідовно виступає проти, на думку її лідерів, виразно селективного підходу заходу в застосуванні рестриктивних інструментів та засобів, які є контрпродуктивними для вирішення проблем³⁵.

Перспективи та рекомендації. Наразі не проглядається жодних перспектив суттєвого поліпшення взаємовідносин між Бразилією та Україною. Українська дипломатія може розраховувати у своїх зусиллях із формування міжнародної коаліції солідарності з Україною на місцеву діаспору. У Бразилії сьогодні проживає близько 600 тисяч громадян українського походження, а Українське Товариство Бразилії (Subras) опублікувало заяву, у якій вказано, що «як бразильці, ми очікуємо на чітку позицію з боку наших представників»³⁶. В. Соротюк, очільник Українсько-Бразильської Центральної Репрезентації заявив, що Ж. Болсонару не відповів на запрошення В. Зеленського відвідати Україну під час свого туру Східною Європою. Тимчасовий повірений у справах посольства України в Бразилії А. Ткач відкрито заявив, що Ж. Болсонару дезінформований щодо реальних обставин та причин російської агресії проти України³⁷.

³¹ <https://www.poder360.com.br/governo/leia-o-comunicado-conjunto-assinado-entre-brasil-e-russia/>

³² <https://www.poder360.com.br/agronegocio/grupo-russo-compra-fabrica-de-fertilizantes-da-petrobras/>

³³ <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/rus/partner/bra>

³⁴ <https://www.aljazeera.com/news/2022/4/22/russia-ukraine-war-whats-behind-brazils-neutral-position>

³⁵ https://ciaotest.cc.columbia.edu/pbei/noref/0031253/f_0031253_25293.pdf

³⁶ <https://www.instagram.com/p/CaYepMiOZgW/>

³⁷ <https://valor.globo.com/mundo/noticia/2022/02/28/bolsonaro-est-mal-informado-sobre-os-ataques-russos-diz-diplomata-da-ucrania.ghtml>

Водночас позиція офіційного уряду залишається незмінною. Хоча в середині квітня з'явилися новини про те, що Бразилія веде перемовини з Іраном щодо закупівлі в держави мінеральних добрив, наразі офіційний дискурс залишається незмінним. Надії на покращення дає те, що наприкінці квітня стало відомо, що Бразилія готова продати Німеччині 300 тисяч снарядів для зенітних самохідних установок Gerard, які ФРН збирається передати Києву³⁸. З одного боку, можна інтерпретувати це не як знак підтримки України, а як реалізацію суто комерційних інтересів. З іншого боку, навіть продаж гаубичних снарядів, які апріорі опиняться на українському фронті, про що всім прекрасно відомо – явний відхід від задекларованого раніше нейтралітету.

Україні не варто покладати великі надії на прийдешні президентські вибори в Бразилії в питаннях зміни бразильської позиції, оскільки основний конкурент Ж. Болсонару, колишній президент Лула да Сілва, нещодавно заявив, що Україна рівною мірою винна в тому, що відбувається з 24 лютого 2022 року – навряд чи можна було очікувати на принципово іншу позицію одного з архітекторів російсько-бразильської дружби³⁹. З іншого боку, в міру розвитку ситуації на фронті, а також розширення санкційного тиску Бразилія може потрапити під вторинні санкції ЄС та США як імпортер російської продукції, що буде більш ніж болісно для економіки в стані стагнації.

³⁸ <https://mil.in.ua/uk/news/brazyliya-nadast-300-tysyach-snaryadiv-dlya-nimetskyh-gepard-v-ukrayini/>

³⁹ <https://www.swissinfo.ch/rus/экс-президент-бразилии-лула-да-силва-считает--что-не-только-россия-виновна-в-конфликте-на-украине/47567720>

Венесуела

Дипломатичні відносини між Україною та Венесуелою було встановлено 29 вересня 1993 р. За президентства Уго Чавеса (1999-2013 рр.) між країнами відбулося декілька зустрічей на вищому рівні. Проте, після приходу до влади Ніколаса Мадуро в березні 2013 р. двосторонні відносини значно погіршились: Україна приєдналась до міжнародного засудження авторитарної політики венесуельського президента, назвала президентські вибори 2013 р. нечесними та недемократичними та у 2019 р. визнала Хуана Гуайдо законним очільником Національної Асамблеї (законодавчий орган Венесуели). До того ж на сьогодні Україна та Венесуела не мають взаємних дипломатичних представництв. Економічна співпраця також є незначною. Так, у 2020 р. обсяги двосторонньої торгівлі товарами склали 5,22 млн дол.⁴⁰: у порівнянні з 1996 р. цей показник зменшився на 55%. Водночас торгівля послугами була нульовою.

Позиція з 2014 року. Венесуела різко засудила українську Революцію Гідності. У своїй офіційній заяві Мадуро оголосив ці події державним переворотом, який здійснили екстремістські фашистські групи. Згідно зі словами президента Венесуели, *«Встановлення влади де-факто в Києві загрожує не лише національній єдності України, а й стабільності всього регіону, ставлячи під загрозу безпеку етнічних росіян в українському суспільстві та суверенітет Російської Федерації»*.⁴¹ Окрім того, Мадуро звинуватив США та НАТО в початку Революції Гідності, адже саме вони нібито заохочували «терористів та фанатиків» до початку насильства в рамках своєї стратегії послаблення та оточення Росії.

Щодо анексії Криму, то Каракас хоч і не визнав його частиною РФ, проте підтримав Москву. Під час голосування за резолюцію Генеральної Асамблеї ООН №68/262 під назвою «Територіальна цілісність України» Венесуела була однією з країн, що проголосувала проти.

Реакція на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Загалом, Венесуела відкрито займає проросійську позицію. Ще 23 лютого Ніколас Мадуро у відповідь на негативну реакцію Заходу щодо визнання кремлем ДНР та ЛНР оголосив про повну підтримку Росії та впевненість у тому, що вона *«вийде з цієї битви єдиною переможницею»*. 24 лютого Каракас ще раз підтвердив свою

⁴⁰ Ukraine - Venezuela [Електронний ресурс] // ОЕС. – Режим доступу до ресурсу: <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/ukr/partner/ven>

⁴¹ Venezuela repudia golpe de Estado perpetrado por grupos extremistas en Ucrania [Електронний ресурс] // AVN. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.avn.info.ve/contenido/venezuela-repudia-golpe-estado-perpetrado-grupos-extremistas-ucrania>

антизахідну лінію зовнішньої політики. Ось як виглядала реакція МЗС Венесуели на початок повномасштабного вторгнення Росії в Україну: «Боліваріанська Республіка Венесуела висловлює занепокоєння з приводу загострення кризи в Україні та нарікає на висміювання та порушення Мінських домовленостей із боку НАТО за заохочення США». ⁴² Фактично влада Венесуели виправдала повномасштабну війну, повторивши риторику Путіна про загрозу інтересам Росії з боку НАТО. 1 березня між Мадуро та Путіним відбулася телефонна розмова, де президент Венесуели знову підтвердив свою цілковиту підтримку Росії.

Зустріч 5 березня між представниками уряду Мадуро та декількома американськими високопосадовцями – достатньо революційна подія, оскільки США не визнали результати останніх президентських виборів у Венесуелі та легітимність влади Мадуро. Це пояснювалось зацікавленістю Вашингтона у вирішенні енергетичної кризи через блокування російських енергоносіїв за рахунок венесуельської нафти. Каракас вбачає в разі успіху цих переговорів можливість послаблення міжнародних санкцій. Поки незрозуміло, чи ця дипломатична ініціатива США призведе до реальних змін, проте Мадуро трохи пом'якшив свою риторику й закликав до дипломатичного діалогу між Україною та росією.

З іншого боку, поки інші країни впроваджували санкції проти Москви, між венесуельським та російським керівництвом велися розмови про поглиблення стратегічних відносин. Так, 10 березня, в турецькому місті Анталія відбулась зустріч між міністром закордонних справ РФ Сергієм Лавровим та віце-президентом Венесуели Делсі Родрігез. Ось як її потім прокоментувала пані віце-президент: «Ми провели зустріч **з нашим хорошим другом** Сергієм Лавровим. Ми переглянули наші двосторонні стратегічні відносини і складну міжнародну ситуацію». ⁴³

В **ООН** Венесуела також активно підтримує Росію. Під час голосування за резолюцію ГА ООН «Агресія проти України» від 2 березня 2022 р., що засуджує повномасштабні військові дії РФ проти України та вимагає вивести війська Венесуела утрималась. Такою ж була позиція Каракасу щодо резолюції ГА ООН від 24 березня, яка засуджує порушення Росією міжнародного гуманітарного права в Україні та закликає надати доступ до гуманітарної допомоги усім українцям, які її потребують. Окрім того, постійний представник Венесуели в ООН Ектор Констант висловився рішуче проти запровадження міжнародних санкцій

⁴² Venezuela blames U.S., NATO for Ukraine conflict [Електронний ресурс] // Reuters. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/world/americas/venezuela-blames-us-nato-ukraine-conflict-2022-02-25/>

⁴³ Venezuelan vice president meets 'good friend' Lavrov of Russia [Електронний ресурс] // Reuters. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/world/venezuelan-vice-president-meets-russias-lavrov-turkey-amid-ukraine-crisis-2022-03-10/>

проти Росії.⁴⁴ Він наголосив, що такі односторонні примусові дії – це порушення міжнародного гуманітарного права та прояв гегемоністичного бачення Заходу щодо світового порядку. Під час своєї промови 3 березня він висунув тезу «Нам також соромно, що в цьому спільному домі прав людини ООН спостерігається ейфорія нетерпимості проти Російської Федерації чи будь-якої іншої країни», звинувативши міжнародну спільноту у невинуватій ксенофобії проти росіян.

В Організації Американських Держав ситуація склалась трохи інакше. Так, представника Венесуели в ОАД було призначено лідером венесуельської опозиції Хуаном Гуайдо. Пан Гуайдо неодноразово висловлював свою підтримку Україні, порівнюючи її боротьбу за демократію з боротьбою опозиції проти уряду Мадуро. Саме тому Венесуела підписала Декларацію ОАД від 25 лютого про засудження повномасштабного вторгнення РФ до України, проголосувала за резолюцію з вимогою до Росії вивести війська з української території від 25 березня та підтримала позбавлення Росії статусу постійного спостерігача при ОАД. Таким чином, позиція Венесуели в цій міжнародній організації – це єдиний прояв її підтримки України у війні проти РФ.

Чим пояснюється позиція Венесуели? Відданість Мадуро та його уряду Росії є цілком логічною зважаючи на те, що остання є одним з головних партнерів Каракасу ще з 2006 р. Важливість цього партнерства стала ще більшою в останні роки з огляду на міжнародну ізоляцію Венесуели та санкції проти неї, зокрема, її нафтогазової промисловості, що виготовляє 99% експорту країни. Росія надає дипломатичну підтримку Каракасу, (зокрема, в якості постійного члена Ради Безпеки ООН блокує будь-які спроби виключити Венесуелу з організації чи скинути режим Мадуро). З 1999 р. Кремль надав Венесуелі мільярди доларів для розбудови її військового потенціалу, регулярно надсилає військову техніку та спеціалістів, які могли б за нею доглядати, заохочує спільні військові тренування.⁴⁵ Окрім того, Росія інвестувала понад 10 млрд. дол. в нафтогазову промисловість Венесуели. Москва також дуже допомогла Каракасу з поставкою вакцин під час пандемії COVID-19. На противагу, співпраця між Венесуелою та Україною є мінімальною, а уряди обох країн займають достатньо ворожу позицію один щодо одного.

Перспективи та рекомендації. При поточній владі Венесуела є для України своєрідним “lost case”. Києву немає сенсу витратити дипломатичні ресурси на

⁴⁴ Venezuela rechaza en la ONU Ginebra medidas coercitivas unilaterales y discurso de intolerancia contra Rusia [Електронний ресурс] // Gobierno Bolivariano de Venezuela, Ministerio del Poder Popular para Relaciones Exteriores. – Режим доступу до ресурсу: <https://mppre.gob.ve/2022/03/03/venezuela-onu-ginebra-medidas-coercitivas-unilaterales-intolerancia-rusia/>

⁴⁵ An Enduring Relationship – From Russia, With Love [Електронний ресурс] // Council on Foreign Relations. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.csis.org/blogs/post-soviet-post/enduring-relationship-russia-love>

налагодження відносин з Каракасом чи спроби змінити його позицію, адже Мадуро аж ніяк не може «зрадити» Росію і ризикувати послабленням стратегічного партнерства з нею заради України, у розвитку дружніх відносин з якою президент Венесуели зовсім не зацікавлений. Просування «м'якої сили» серед венесуельського населення також не є можливим з огляду на те, що в країні авторитарна модель управління: влада контролює інформаційний простір в державі та не дозволить поширювати там антиросійські наративи. Тому, як би це сумно не звучало, але наразі Україна ніяк не може вплинути на позицію президента Венесуели та його прибічників щодо російсько-української війни. Радше все залежить від дій великих держав, у першу чергу, США та від того, чи призведуть американсько-венесуельські переговори до якихось дієвих результатів.

З іншого боку, Київ може продовжувати розвивати гарні відносини з венесуельською опозицією та публічно підтримувати її боротьбу з авторитарним урядом Мадуро (що він вже робив у минулому). Але це також принесе результати лише в середньо- або довгостроковій перспективі. На сьогодні опозиційні партії та Хуан Гуайдо майже не мають впливу у Венесуелі, втративши контроль над усіма державними органами. Проте, якщо кандидату від опозиції таки вдасться виграти наступні президентські вибори у 2024 р. (або ж якісь інші президентські вибори, що відбудуться у майбутньому), існуватиме потенціал для активізації співпраці між двома державами та перетворення Венесуели на дружню до нас країну.

Колумбія

Республіка Колумбія визнала незалежність України **27 травня 1992 року**. Дипломатичні відносини між двома країнами встановлені **18 серпня 1992 року**. Наразі взаємне дипломатичне представництво між країнами відсутнє: Послом Колумбії в Україні за сумісництвом є Х.-Д. Ігуера-Анхель (основна резиденція м. Варшава), а Послом України у Колумбії за сумісництвом є О. Маркарова, Посол України у США. Наразі відносини між двома державами мають нерозкритий потенціал до зростання, важливий імпульс якому може надати позиція Колумбії щодо нинішньої російської агресії.

24 вересня 2019 року відбулася зустріч Міністра закордонних справ України В.В.Пристайка з Міністром закордонних справ Колумбії К.Хольмес-Трухільйо на сесії ГА ООН у Нью-Йорку, у ході якої було підписано Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Колумбія про взаємне скасування візових вимог для пред'явників звичайних паспортів та інших проїзних документів. Угода набула чинності з 17 квітня 2020 року⁴⁶.

У 2020 р. обсяг торгівлі між Україною та Колумбією становив 80,952 млн. дол. США. Український експорт склав 29,672 млн. дол. США, імпорт колумбійської продукції становив 51,280 млн. дол. США. Негативне для України сальдо зовнішньої торгівлі – 21,608 млн.дол. США. Основу українського експорту становлять: чорні метали (85,6%); вироби з чорних металів (4,3%); реактори ядерні, котли, машини (3,1%); прилади та апарати оптичні, фотографічні (2,5%); фармацевтична продукція (1,9%). Основу українського імпорту становлять: їстівні плоди та горіхи (46,1%); палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (26,7%); кава, чай (11,1%); шкури (3,4%); живі дерева та інші рослини (3,3%); чорні метали (2,8); різноманітна хімічна продукція (2,5%); пластмаси, полімерні матеріали (1,3%)⁴⁷.

Із 2014 року Колумбія послідовно підтримувала Україну на голосуваннях у ООН: так, наприклад, 27 березня 2014 року колумбійська делегація голосувала «за» резолюцію ГА ООН 68/262 «Територіальна цілісність України». Тим не менше, супутні резолюції щодо мілітаризації Росією АРК Крим або ситуації із правами людини у республіці останніми роками не знаходили колумбійської підтримки – доволі часто Богота «утримувалася». Офіційної реакції на російську анексію Криму не було, проте колумбійські голосування у ООН та ОАД дають підстави

⁴⁶ <https://peru.mfa.gov.ua/ukrayina-kolumbiya/politichni-vidnosini-mizh-ukrayinoyu-ta-kolumbiyeyu>

⁴⁷ <https://peru.mfa.gov.ua/ukrayina-kolumbiya/torgovelnno-ekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrayinoyu-ta-kolumbiyeyu/fes-kol>

стверджувати, що Богота не підтримувала російські дії і виступала за територіальну цілісність України.

Реакція на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Президент Колумбії Іван Дукє категорично засудив російську агресію та заявив, що Колумбія *«приєднується до голосів міжнародної спільноти, яка закликає сьогодні до негайного виведення російських військ з української території»*. Він також заявив, що ця спланована та невиправдана агресія є загрозою миру у всьому світі⁴⁸. Колумбійський лідер також одним із перших назвав дії Москви *«геноцидом українського народу»*⁴⁹. Міністр закордонних справ Колумбії Марта Лючія Рамірез написала у твітері, що вторгнення є проявом *«абсурдної колоніальної ностальгії»*.

Колумбія послідовно підтримала резолюцію **ООН** від 2 березня 2022 року про засудження дій РФ із закликом про негайне припинення бойових дій та виключення РФ із Ради ООН із прав людини 7 квітня. Аналогічною стала її позиція в **Організації Американських держав** – Колумбія приєдналася до декларації організації із засудженням російської агресії.

Допомога. За інформацією із твітер-акаунту президента Івана Дукє Колумбія зробила благодійний внесок на підтримку українського цивільного населення, яке постраждало у результаті війни, через Агентство ООН з питань біженців⁵⁰. Окрім того, одна із колумбійських компаній нині виготовлює захисне спорядження для українських воїнів⁵¹.

Чим пояснюється позиція? Колумбія є традиційно доволі проамериканською, прозахідною країною із високим ступенем демократичного розвитку. Вона є єдиним у регіоні глобальним партнером НАТО⁵², а із 10 березня 2022 – головним союзником США поза НАТО. Основні причини надання такого статусу – гіпотетичне замирення із Венесуелою, до якої Америка звертається із пропозицією відновити постачання енергоносіїв через зняття частини санкцій; та схвальна реакція США на колумбійську позицію щодо російської агресії. Ба більше, співпраця Боготи та Вашингтона тривала протягом десятиліть: від Корейської війни 1951-1953 рр. до початку боротьби із наркотиками у 1980-тих роках та «Плану Колумбія», за яким із 2000-го року США спрямували мільярди доларів військової допомоги до цієї латиноамериканської країни.

⁴⁸ <https://president.columbia.edu/news/message-regarding-ukraine>

⁴⁹ <https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-putin-news-04-13-22/index.html>

⁵⁰ <https://thecitypaperbogota.com/news/colombia-to-send-humanitarian-aid-to-ukraine/>

⁵¹ <https://www.euronews.com/2022/03/26/colombian-company-produces-protective-equipment-for-ukraine>

⁵² <https://www.peoplesworld.org/article/colombia-joins-nato-and-that-means-trouble/>

Нарешті, із 2009 року на території Колумбії функціонує 7 американських військових баз⁵³.

Розрив торговельних відносин із Москвою колумбійська економіка зможе витримати майже безболісно: вона імпортує до Росії товарів на 110 мільйонів доларів у 2020 році (36-місце серед торговельних партнерів), де заморожене м'ясо займає майже третину експорту; РФ, натомість, експортує до Колумбії товари на суму 152 мільйони доларів, основна стаття – нітратні добрива⁵⁴. Для порівняння, Богота експортує до США товарів на суму 9,55 мільярдів доларів, до того ж основним продуктом є сира нафта, а США є основним торговельним партнером⁵⁵.

Колумбія може отримати вигоду також і від ембарго на російські енергоносії, адже сама є експортером вугілля, нафти та газу: як заявив президент держави в інтерв'ю CNN, «Колумбія сьогодні одразу може допомогти зі збільшенням вугілля. У нас одні з найбільших ресурсів у світі й ми їх не використовуємо [для виробництва електроенергії]», — сказав президент і додав, що Колумбія збільшить постачання вугілля до Німеччини, яка нещодавно схвалила план щодо поетапної відмови від російського вугілля⁵⁶.

Слід розглянути й венесуельську карту, адже як союзниця Росії вона створювала низку безпекових викликів біля кордонів із Колумбією, зокрема до цього можна віднести потрапляння зброї до ФАРК, Революційних збройних сил Колумбії, які розпалювали громадянську війну⁵⁷. Зрештою, Колумбія доволі чутливо ставиться до питання гуманітарних криз, особливо в контексті внутрішньо переміщених осіб, адже 17% її населення нині належать саме до цієї групи⁵⁸.

Перспективи та рекомендації. Уже 4 квітня 2022 року між В. Зеленським та І. Дукє було проведено телефонну розмову, у ході якої президенти обмінялися словами вдячності, а також пообіцяли інтенсифікувати співпрацю в економічній та оборонній сферах після завершення війни⁵⁹. Наразі українській дипломатії слід лише підтримувати позитивний тон відносин та розширювати потенціал співпраці, готуючи взаємно цікаві проєкти на перспективу.

⁵³ <https://www.state.gov/u-s-relations-with-colombia/>

⁵⁴ <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/rus/partner/col>

⁵⁵ <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/usa/partner/col>

⁵⁶ <https://edition.cnn.com/europe/live-news/ukraine-russia-putin-news-04-13-22/index.html>

⁵⁷ <https://www.bbc.com/russian/features-37541022>

⁵⁸ <https://www.usaid.gov/humanitarian-assistance/colombia>

⁵⁹ <https://en.mercopress.com/2022/04/04/presidents-of-colombia-ukraine-hold-phone-talk>

Загальна інформація. Коста-Рика визнала незалежність України порівняно пізно – 9 червня 1992 р. Між Україною та Коста-Рикою діє безвізовий режим до трьох місяців на туристичні поїздки, однак, окрім цього, співробітництво в інших сферах між двома країнами практично відсутнє. Двостороння торгівля не є розвиненою. Так, у 2020 р. Коста-Рика експортувала до України товарів на суму 20,81 млн доларів⁶⁰. Це майже у 250 разів менше, ніж її експорт до США за той самий період.

Позиція з 2014 р. Коста-Рика засудила порушення Росією територіальної цілісності України у 2014 р. та з іншими країнами регіону, наприклад Чилі, Колумбією, Гватемалою, Гондурасом, голосувала «за» схвалення резолюції ГА про територіальну цілісність України в березні 2014 р.

Позиція з 24 лютого 2022 р. Наприкінці лютого 2022 р. Коста-Рика приєдналася до спільного листа міністрів закордонних справ 15 латиноамериканських країн до Дмитра Кулеби, у яких ті засудили вторгнення Росії, висловили солідарність з Україною та попросили сприяти евакуації своїх громадян. Публічні заяви щодо війни колишнього президента країни Карлоса Альварадо Кесада, котрий займав пост до 8 травня 2022 р., переважно пов'язані з викликами для регіону. Зокрема, 31 березня 2022 р. в інтерв'ю для AFP він зазначив, що «вторгнення, здійснене усупереч міжнародному праву, очевидно, призводить до смертей та болю в Україні, однак воно також має потенціал створити головну кризу в Латинській Америці»⁶¹. Якщо говорити про позицію новообраного президента Родріго Чавеса, він, імовірно, дотримуватиметься зовнішньополітичного курсу попередньої влади, тобто неолібералізму, засадами якого у випадку Сан-Хосе будуть: тісне співробітництво зі Сполученими Штатами та країнами Центральної Америки без інтеграції, активна участь в ООН, використання м'якої сили та створення образу такого собі «nice guy».

Родріго Чавес був міністром фінансів 2019-2020 рр. в уряді Кесада і протягом передвиборчої гонки не говорив про нові ініціативи в зовнішній політиці. Цікаво, що напередодні виборів два найпопулярніших кандидати – Родріго Чавес

⁶⁰ Costa Rica exports to Ukraine [Електронний ресурс] / Trading Economics – Режим доступу до ресурсу: [https://tradingeconomics.com/costa-rica/exports/ukraine#:~:text=Costa%20Rica%20Exports%20to%20Ukraine%20was%20US\\$2420.81%20Million%20during,update d%20on%20April%20of%202022](https://tradingeconomics.com/costa-rica/exports/ukraine#:~:text=Costa%20Rica%20Exports%20to%20Ukraine%20was%20US$2420.81%20Million%20during,update d%20on%20April%20of%202022)

⁶¹ Costa Rica President Alvarado warns of eventual “great crisis” in Latin America due to war in Ukraine [Електронний ресурс] / AFP. – Режим доступу до ресурсу: <https://itcotimes.net/2022/04/01/costa-rica-president-alvarado-warns-of-eventual-great-crisis-in-latin-america-due-to-war-in-ukraine>

та Хосе Марія Фігуерес – знімали відеозвернення до виборців, у яких використовували тему вторгнення для агітації. Фігуерес підкреслював відданість Коста-Рики ідеям пацифізму та правильність відмови від армії, що було здійснене його батьком в 1940-х рр. Чавес же стверджував, що війна в Україні показала, наскільки держава потребує мати компетентний уряд, який би міг провести економічні реформи. Загалом позицію країни щодо будь-яких збройних конфліктів можна охарактеризувати як «беззбройну демократію, що є схильною до пацифізму».

Позиція в ООН. 23 березня 2022 р. під час спеціальної сесії Генасамблеї делегат Коста-Рики був одним із небагатьох доповідачів, котрі підкреслили⁶², що війна матиме масштабні гуманітарні наслідки, включно з голодом, відсутністю продовольчої безпеки – особливо для таких бідних країн як Ємен та Південний Судан, котрі не можуть собі дозволити перерви в постачанні життєво необхідних товарів та вже перебувають на межі голодної смерті.

Коста-Рика – одна з найбільш демократичних країн Латинської Америки, що за індексом демократії значно обганяє Аргентину, Мексику, Бразилію та Чилі; президентська республіка з розвиненою системою стримувань та противаг. Окрім цього, ця невелика країна площею 51 тис. км² та з п'ятимільйонним населенням, однак, є сильно залежною від туризму, головного сектору її економіки. Різке зростання цін на нафту після початку російського вторгнення загрожує Коста-Риці ускладненням авіасполучень, а отже вона зацікавлена в якнайшвидшому завершенні війни.

Рекомендації. Україні необхідно надалі підтримувати дружні відносини з Коста-Рикою як країною, котра рішуче засуджує російську агресію на всіх міжнародних платформах. Однак якщо говорити про фінансову чи військову допомогу, Сан-Хосе не може бути надійним партнером. Держава не має власних регулярних збройних сил, ба більше – вона обтяжена численними економічними проблемами: відносно високий відсоток населення перебуває за межею бідності (понад 20%), існують гостра залежність від імпорту, проблеми з інфраструктурою та складна бюрократія. Коста-Рика, проте, може стати партнером України в поставці медичного обладнання, виробництво якого є одним із найбільш розвинених секторів експорту країни.

⁶² Speakers discuss two competing draft resolutions on humanitarian situation in Ukraine, as General Assembly resumes emergency special session [Електронний ресурс] / Reliefweb. – Режим доступу до ресурсу: <https://reliefweb.int/report/ukraine/speakers-discuss-two-competing-draft-resolutions-humanitarian-situation-ukraine>

Мексика – колоритна країна, що географічно розташована на зламі двох цивілізацій: «Західної», до якої відносять її сусідів у географічному регіоні Північної Америки – США, Канаду та Західну Європу; та водночас «Латиноамериканської», до якої належать держави Південної Америки. Відповідно, її стратегічна поведінка на арені міжнародних відносин дещо відрізняється від тієї, яку проводять її північні сусіди.

Двосторонні політичні відносини розвиваються значно складніше, ніж з іншими країнами Північної Америки. Незалежність України Мекіко визнало 25 грудня 1991 року, а 14 січня 1992 року було встановлено дипломатичні відносини.

Міждержавна співпраця встановлена на різних рівнях. Щодо урядового, то в цьому напрямку активно діють депутатська група дружби «Україна-Мексика» в Палаті депутатів Конгресу Мексики та група міжпарламентських зв'язків із Мексикою у ВРУ. У 2020 році через карантинні обмеження, спричиненими внаслідок пандемії, депутатська група дружби провела зустріч онлайн.

Також на урядовому рівні між міністерствами закордонних справ двох держав у 2007 році була створена Українсько-мексиканська міжурядова комісія, яка *“запровадила механізм політичних консультацій із питань, що становлять взаємний інтерес”*⁶³. За даними МЗС України станом на червень 2021 року, відбулося 7 раундів консультацій: 4 – на рівні заступників керівників МЗС: в 1999, 2001, 2004, 2010 роках; 4 – на рівні директорів профільних департаментів МЗС: у 2003, 2004, 2018 та 2021 роках.

Економічне співробітництво не становлять стратегічну важливість для двох держав. За даними Trading Economics⁶⁴, для України в географічній структурі зовнішньої торгівлі Мексика займає лише 0.29% від загального експорту та 0.43 від загального імпорту за 2021 рік. Однозначно, за даними 2022 року передбачалося зростання ролі торгівлі внаслідок спаду стагнації економік світу після COVID-кризи.

До основних товарів українського експорту входять: руда, шлаки й зола, мінеральні добрива, зернові культури, тютюн і його замітники, сіль та сірка. Основні товари, які імпортуються Україною з Мексики: легкові автомобілі, алкогольні та безалкогольні напої, електричні машини та котли.

⁶³ <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/3-td>

⁶⁴ <https://tradingeconomics.com/ukraine/imports-by-country>

Позиція з 2014. Мехіко підтримує недоторканність і цілісність територій України. У 2014 році після окупації Криму Мексика стала однією з перших країн Латинської Америки, яка оприлюднила заяву на нашу підтримку. У цьому ж році держава підтримала резолюцію ГА ООН від 27.03.2014 р. «Територіальна цілісність України».

Однак, з 2016 року, політичний вектор Мексики разом з іншими Латиноамериканськими країнами дещо змістився до нейтральності. У питаннях протидії російській агресії Мехіко радше утримувалося під час голосування за українські резолюції в ГА ООН.

Реакція на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Теперішня позиція Мексики щодо російського вторгнення є однозначно негативною для Києва. Із самого початку президент Андрес Мануель Лопес Обрадор заявив⁶⁵, що Мексика залишиться нейтральною та відмовився засуджувати російське вторгнення. У цей же час, президент Мексиканських сполучених штатів критикує США за підтримку України, наголошуючи на тому, що проблеми в Центральній Америці мають не менше значення, ніж війна на Сході Європи.

Також він відмовився вводити санкції проти Росії⁶⁶ і засудив Європарламент за відправку зброї до Києва⁶⁷. Окрім того, Мексика відмовила на лист-прохання Посольства України в наданні військової допомоги: "Ми нікуди не посилаємо зброю; ми пацифісти" – сказав Лопес Обрадор.⁶⁸

Своєрідну пожежу у двосторонніх відносинах гасить міністр закордонних справ Мексики Марсело Ербрард, який керує дипломатичним корпусом своєї держави. Відтак, на платформі ГА ООН Мексика активно приєдналася до інших країн у засудженні вторгнення Росії, зокрема й у резолюції Генасамблеї ООН S/2022/155 «Агресія проти України», яка вимагає від РФ негайно вивести війська з української території.

Генеральна асамблея ООН переважною більшістю голосів підтримала резолюцію, авторами якої є Франція та Мексика, де РФ звинувачується в спричиненні гуманітарної кризи в Україні, та спонукається негайне припинення вогню та захист мільйонів мирних жителів. Окрім того, Мексика як непостійний

⁶⁵ <https://america.cgtn.com/2022/03/20/mexico-remains-neutral-in-russia-ukraine-conflict>

⁶⁶ <https://www.reuters.com/world/mexicos-president-says-will-not-take-any-economic-sanctions-against-russia-2022-03-01/>

⁶⁷ <https://www.aa.com.tr/en/americas/mexicos-president-says-no-to-ukraines-request-for-weapons/2524393>

⁶⁸ <https://www.aa.com.tr/en/americas/mexicos-president-says-no-to-ukraines-request-for-weapons/2524393>

член РБ ООН разом із Норвегією розробила короткий текст, який прийняла⁶⁹ Рада Безпеки, висловлюючи «глибоке занепокоєння» щодо війни в Україні, однак у цій заяві відсутнє слово «війна».

Це цілком відповідає зовнішньополітичній лінії Мексики в російсько-українській війні. Мехіко позиціонує себе як державу-пацифіста, що закликає до миру, відмовляється від будь-якої прямої допомоги сторонам конфлікту та підтримує свою діяльність на міжнародних майданчиках у тих випадках, коли мова йде про гуманітарну кризу та дипломатичну стурбованість. В інших питаннях, таких як військова допомога чи треки, що прямо пов'язані із бойовими діями та війною – Мексика тримається осторонь.

Крім цього, Мексика провела червону лінію, щоби відокремити свою позицію від решти Латинської Америки, утримавшись від голосування в Генеральній Асамблеї з питання про відсторонення Росії від Комітету з прав людини через порушення прав людини та міжнародного права.

Внутрішньо-політичні настрої в Мексиці також не найлояльніші до України. У середині держави правлячою є партія Морена, що займає скоріш проросійську позицію. Декілька з членів створили конгресовий «Комітет дружби Мексика-Росія» через місяць після початку нового етапу війни. Водночас, інстинктивні симпатії Лопеса Обрадора сконцентровані на Кубу, Венесуелу, Нікарагуа, — а отже й Росії.

Мексика як тимчасовий центр міграції українців. Країна стикнулася з проблемою українських мігрантів, які їдуть із надією, що зможуть в'їхати до Сполучених Штатів Америки через такий собі «мексиканський хаб». З 24 лютого до 11 квітня з України прибуло⁷⁰ вже понад 10 тис. переселенців, і щодня ця цифра зростає в арифметичній прогресії.

Чим пояснюється позиція Мексики. По-перше, бажанням здобути політичну підтримку на тлі демонізації США. Спочатку може скластися враження, що Мексика ревнує США до України. Однак, сильною стороною влади Мексики, насправді, є противага впливу США. За каденції Трампа відносини між США та Мексикою перебували в кризовому, якщо не критичному стані. Проте адміністрація Байдена з перших днів намагається виправити помилки радикального республіканця, використовуючи гнучкішу політику із застосуванням

⁶⁹

https://twitter.com/franceonu?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1522661500481114114%7Ctwg%5E%7Ctwcon%5Es1_ref_url=https%3A%2F%2Fwww.pravda.com.ua%2Fnews%2F2022%2F05%2F6%2F7344565%2F

⁷⁰ <https://nv.ua/opinion/ukraina-ssha-kak-ukraincy-popadayut-v-ssha-iz-meksiki-poslednie-novosti-50234869.html>

soft power. Це чітко можна простежити в питанні міграційної кризи між державами. Байден та його команда не лише намагається змістити фокус від будівництва стіни на кордоні, а і зруйнувати перші цеглинки, закладені в її створення.

Політичний фокус та фінансова підтримка України Штатами викликає люту у президента Мексики, який просив допомоги у вигляді значно меншої суми на регуляцію міграційної проблеми в Центральній та Південній Америці. У такий спосіб він протиставляє Вашингтон як сторону, яка не зацікавлена в допомозі ні Мексиці, ні іншим країнам регіону.

По-друге, це є своєрідною політичною грою Мехіко. Займаючи «специфічний нейтралітет», Мексика балансує між США та РФ. У Мехіко російське лобі займає значне місце, тому, гра на важелях дає їй змогу привертати увагу американських державотворців до власних проблем. Сценарій «Мексика – союзник РФ» для Вашингтону є фатальним. Сам Путін уже висловлювався щодо союзництва Мехіко та Москви, наводячи приклад України та США. Президент Росії описав можливість розташування озброєнь НАТО в Україні як ситуацію тотожну із тією, якби Москва розташувала власний військовий комплекс на території Мексики. Для Мехіко поле шахівниці надає змогу маневрувати між двома акторами, виграючи переваги від обох сторін.

Врешті, не менш важливим фактором у формуванні позиції держави є географічна віддаленість. Мексика не тісно пов'язана з Україною, на відміну від інших її партнерів, а допомога їй буде коштувати значно дорого, при чому винагороди будуть мінімальними, якщо будуть взагалі. До того ж, з огляду на специфіку внутрішньополітичної культури, pro bono Мексика займатися не збирається.

З іншого боку, важливо розуміти, що підтримка Росії у війні була б також фатальною помилкою для мексиканців. Прийнявши таке рішення, вони би втратили будь-які шанси на стабілізацію відносин із Вашингтоном, що призвело би до фінансово-економічних втрат і скорочення торгівлі за договором USMCA (модернізований договір про зону вільної торгівлі між Канадою, США та Мексикою).

Відповідно, для Мексики політичний сценарій нейтралітету та водночас максимально «обережна» поведінка на міжнародних платформах це стратегічна позиція, з якої скористатися можуть лише Мексиканські сполучені штати.

Перспективи та рекомендації. Широкі перспективи в ревіталізації відносин між Україною та Мексикою важко помітити неозброєним оком. Однак вони є. Мексика – держава, яка має свої проблеми та виклики. Україні варто доносити до політичного лідерства, що продуктивна співпраця принесе вигоду двом сторонам. Апелювати важливо також і до населення, оскільки, як би там не було, джерелом влади демократичних держав є народ. Якщо Україні вдасться консолідувати мексиканців та створити міцні групи підтримки українців як на суспільному, так і на громадянському рівнях, влада Мексики обов'язково буде вимушена реагувати та співпрацювати з нашим урядом.

Варто підключати до розбудови широкого діалогу з Мексикою й інших суб'єктів, зокрема тих, які є цікаві для Мехіко – Оттаву та Вашингтон. До того ж, послаблення позицій РФ також дасть змогу переконати Мексику схилитися на бік України.

Уругвай

Уругвай – держава, яка не часто потрапляє в центр медіа-уваги, зокрема й в Україні. Двосторонні відносини загалом можна окреслити як неоднозначні. Визнав Уругвай незалежність України 26 грудня 1991 року, а дипломатичні відносини встановив 18 травня 1992 року.

Країни не мають посольств між собою. Посольство України в Аргентині за сумісництвом виконує функції представництва в Уругваї, у той час як Посольство Уругваю в Росії за сумісництвом виконує роль дипломатичного представництва в Україні.

Монтевідео не є стратегічним торговим партнером. Для України в географічній структурі товарообігу Уругвай займає⁷¹ менше 0.1%. Хоча й за 2021 рік можна спостерігати різкий підйом у торгівлі, його можна пояснити поступовим відновленням економічних зв'язків після кризи, спричиненої пандемією. У 2020 році об'єм торгівлі спав до мінімально можливого, й у 2021 році почав відновлюватися. У 2022 році знову можна буде спостерігати спад об'єму торгівлі через війну в Україні.

За даними МЗС⁷² із посиланням на Державну службу статистики України за 2020 рік, в експорті 33% становили чорні метали, алкогольні й безалкогольні напої та оцет (30,1%), електричні машини (18,1%). В імпорті домінувала шкура (61,6%). Решту номенклатури товарів становили їстівні плоди та горіхи (8,9%), фармацевтична продукція (5,7%), жири та олії тваринного або рослинного походження (8,5%) тощо.

Позиція з 2014. Уругвай утримався⁷³ під час голосування щодо резолюції ГА ООН № 68/262 від 27 березня 2014 р. «Територіальна цілісність України», що значно натягнуло відносини Києва з Монтевідео.

Незважаючи на це, «білою сторінкою» наші двосторонні відносини доповнилися 13 лютого 2017 року, коли під час головування України в РБ ООН Уругвай у ролі непостійного члена цього органу став співавтором прийнятої Резолюції S/RES/2341(2017) щодо захисту критичної інфраструктури від терористичних атак.

⁷¹ <https://tradingeconomics.com/ukraine/imports-by-country>

⁷² <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/3-td>

⁷³ <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo/3-td>

Реакція на повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Уряд Уругваю із самого початку засудив⁷⁴ вторгнення Збройних Сил РФ в Україну, оскільки вона «поставила під загрозу регіональну стабільність», а також порушила⁷⁵ «принципи Статуту Організації Об'єднаних Націй».

Президент Уругваю пан Луїс Лакаль Поу публічно висловив свою тверду позицію підтримки України в перший день початку повномасштабного вторгнення у своєму Твіттері⁷⁶: *“Російські війська почали наступ на Україну. Уругвай - це країна, яка завжди віддана миру. Ми відкидаємо дії, що суперечать міжнародному праву та принципам ООН. Необхідно терміново повернутися до переговорів, щоби цивілізовано вирішити конфлікт”*.

Віцепрезидент Уругваю Беатріса Архрімон узяла участь⁷⁷ на засіданні Міжнародного Міжпарламентського союзу в Дубаї, де було прийнято таку спільну заяву⁷⁸ щодо підтримки України та засудження вторгнення РФ.

Уругвай також підтримав⁷⁹ заяву⁸⁰ ОАД (Організації Американських Держав) щодо засудження російського вторгнення в Україну.

Згодом Посол Уругваю в Росії заявив⁸¹, що Уругвай не підтримуватиме міжнародний санкційний режим проти Москви. Також він додав, що Монтевідео «зберігає зацікавленість у зміцненні торгівлі та підтримці вже наявних добрих відносин». Ці слова були сказані під час заходу «Нові можливості для експорту до Росії з країн Латинської Америки та Карибського басейну», організованого російськими організаціями в Москві.

На майданчику ГА ООН, Уругвай приєднався до інших країн у засудженні вторгнення Росії, зокрема й у резолюції Генасамблеї ООН S/2022/155 «Агресія проти України», яка засуджує вторгнення Росії й вимагає від РФ негайного виведення військ з української території. Дипломатичний корпус держави підтримав рішення Генасамблеї ООН за призупинення членства Росії в Раді ООН із прав людини.

⁷⁴ <https://www.gub.uy/ministerio-relaciones-exteriores/sites/ministerio-relaciones-exteriores/files/2022-02/Comunicado%20de%20prensa%2021-22.pdf>

⁷⁵ <https://www.gub.uy/ministerio-relaciones-exteriores/comunicacion/comunicados/uruguay-condena-invasion-rusa-ucrania>

⁷⁶ https://twitter.com/LuisLacallePou/status/1496846677986070531?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwtterm%5E1496846677986070531%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5Es1_c10&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.montevideo.com.uy%2FNoticias%2FLacalle-sobre-ataque-ruso-a-Ucrania--Uruguay-es-un-pais-que-siempre-apuesta-por-la-paz--uc813811

⁷⁷ <https://parlamento.gub.uy/noticiasyevenos/noticias/node/95831>

⁷⁸ <https://www.ipu.org/news/statements/2022-02/statement-ukraine-ipu-executive-committee>

⁷⁹ <https://en.mercopress.com/2022/02/28/uruguay-endorses-oas-statement-against-russian-invasion-of-ukraine>

⁸⁰ <https://www.gub.uy/ministerio-relaciones-exteriores/sites/ministerio-relaciones-exteriores/files/2022-02/DECLARACION%20DE%20URUGUAY%20EN%20LA%20OEA%2025.02.22.pdf>

⁸¹ <https://www.telesurenglish.net/news/Uruguay-Doesnt-Support-Sanctions-Against-Russia--20220426-0018.html>

Ще активнішою є позиція населення. Уругвайці часто проводять акції та мітинги на підтримку України. Одна з них відбувалася нещодавно – 3 березня 2022 року – перед посольством РФ у Монтевідео. Тоді місцеві мешканці прикрасили паркан диппредставництва жовтими квітами. Також існують⁸² локальні ініціативи зі збору коштів на гуманітарну допомогу Україні.

Чим пояснюється позиція Уругваю? Уругвай – демократична держава, яка орієнтована на світовий порядок, заснований на базі міжнародного права. До того ж, саме ця країна серед інших латиноамериканських має один із найнижчих показників рівня корупції за даними⁸³ Transparency International.

Крім того, Уругвай є однією з держав Латинської Америки, яка зможе виграти від цієї війни. Україна та Росія – два потужні гравці на продовольчому ринку Європи. З початку вторгнення більшість підприємств в Україні призупинили свою діяльність, у той час як російські фабрики стали обмеженими в доступі до європейського ринку через санкції. Війна спричинить продовольчу кризу в Європі, проте Уругвай зможе її перекивати, оскільки його зовнішня торгівля базується на експорті агропромислової продукції. У такий спосіб Монтевідео зможе розширити географічну структуру експорту через збільшення торгівлі з Європою, зокрема з Німеччиною⁸⁴.

Перспективи та рекомендації. Двосторонні відносини спершу не були пріоритетними для обох сторін, проте теперішня війна кинула нові виклики. Поки Україна знаходиться в топі світової уваги, потрібно будувати діалоги співпраці. Уругвай, як демократична держава може бути цікавою Україні в наданні гуманітарної допомоги.

Крім того, шанси появи продовольчої кризи для України з кожним днем війни зростають. Уругвай, навіть незважаючи на географічну віддаленість, може допомогти Києву її уникнути експортом своєї продукції, це надасть змогу Монтевідео відкрити для себе нові ринки збуту. Ба більше, експорт та розширення торгівлі це один із пріоритетів міжнародної політики Уругваю.

⁸² <https://www.elpais.com.uy/vida-actual/uruguay-juntan-donaciones-enviar-ucrania.html>

⁸³ <https://www.transparency.org/en/cpi/2021>

⁸⁴ <https://www.uruguayxxi.gub.uy/es/noticias/articulo/diario-aleman-definio-a-uruguay-como-un-refugio-seguro-en-tiempos-de-crisis/>

Загальна інформація. Чилі визнала незалежність України 9 січня 1992 р. З того часу між двома державами відбулося 5 візитів на високому та найвищому рівнях, а сьогодні діють міжурядові та парламентські групи. Чилі є нашим важливим економічним партнером у Латинській Америці. У 2020 році Рада експортерів та інвесторів України включила її до списку топ-10 найбільш перспективних країн для розвитку торговельних відносин.

Позиція з 2014 р. Чилі голосувала «за» резолюції Ради Безпеки ООН, Генеральної Асамблеї та Ради ООН із прав людини, котрі засуджували агресію Росії проти України з 2014 року; а також за проєкт резолюції про створення міжнародного трибуналу для розслідування катастрофи Боїнга МН-17. Чилі, однак, утрималася від голосування за Резолюцію ГА ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь (Україна)», пояснюючи це тим, що місцем ухвалення подібних документів має бути Рада з прав людини, а не Генеральна Асамблея. Водночас політична верхівка Чилі висловлювалася на підтримку суверенітету та територіальної цілісності України.

Позиція з 24 лютого 2022 р.

Публічні заяви. Новообраний президент Чилі Габріель Боріч, так само як і лідери Аргентини та Колумбії, жорстко засудив⁸⁵ повномасштабне вторгнення Росії: *«Висловлюємо нашу підтримку та солідарність від Південної Америки українському народу, котрий зазнає неприйнятної агресивної війни від Путіна»*. Боріч також дав зрозуміти, що не збирається підтримувати ні Ніколаса Мадуро у Венесуелі, ані Данієля Ортегу в Нікарагуа, котрих вважають «друзями» Путіна в Латинській Америці.

Розрив контактів із Росією. На початку березня 2022 року чилійський уряд відкликав своє запрошення російським компаніям на міжнародну виставку військового та аерокосмічного обладнання FIDAE, котра вважається провідною виставкою авіатехніки в Латинській Америці. На додачу, чимала частина чилійського бізнесу виходить із російського ринку. Це стосується зокрема постачальників літєвої сировини та риби. Варто, однак, зазначити, що це відбувається не через рішучу антивоєнну позицію чилійських підприємців, а через порушення ланцюжків поставки, що в окремих випадках унеможлиблює експорт до Росії.

⁸⁵ Chilean president-elect again condemns Russian invasion of Ukraine [Електронний ресурс] / МР. – Режим доступу до ресурсу: <https://en.mercopress.com/2022/03/01/chilean-president-elect-again-condemns-russian-invasion-of-ukraine>

Позиція в ООН. З початку повномасштабної війни Чилі підтримує рішення установ ООН, пов'язані із засудженням дій Росії. Так, країна висловилася «за» на голосуванні Генасамблеї ООН S/2022/155, що засудила вторгнення Росії в Україну, та підтримала призупинення членства Росії в Раді ООН із прав людини.

Загалом, позиція чилійського уряду відображає думку суспільства, котре негативно ставиться до повномасштабного вторгнення Росії в Україну. За результатами опитування, проведеного компанією Plaza Pública Cadem, 73% респондентів вважають, що війна в Україні сильно вплине на Чилі⁸⁶.

Така позиція пояснюється тим, що країна має болісний досвід життя в умовах диктатури Аугусто Піночета. У 1974-1990 рр. той здійснював репресії проти прихильників попереднього соціалістичного уряду, запроваджував фільтраційні табори, проводив масові арешти інакодумців, створював військовий суд. З 1990-го року Чилі ратифікувала всі міжнародні та регіональні угоди із захисту прав людини та виступила співавтором кількох резолюцій, що стосувалися погіршення стану прав людини в таких країнах як Бурунді, М'янма, Суда; підтримувала діяльність Міжнародного кримінального суду; була одним з ініціаторів спеціальної сесії Ради з прав людини щодо Лівії та єдиним співавтором серед країн Латинської Америки та Карибського басейну в резолюції Ради щодо Ірану.

В останні роки в країні можна спостерігати широку підтримку так званого «демократичного соціалізму»: у 2019 році відбувалися протести за прийняття нової справедливої конституції, котра мала б замінити старий основний закон 1980 року часів Піночета; лунали заклики до оновлення політичної системи, котра залишається досить елітарною. У Чилі активізуються рухи за вирішення «індіанського питання» – надання представникам корінного народу мапуче ширшого доступу до освіти та інших благ, припинення поліцейського насилля проти протестувальників, котрі є представниками корінного населення. У 2021 році Чилі посіла 25 місце⁸⁷ у світі за індексом демократії (для порівняння, Україна обіймає 86 позицію в рейтингу), а в уряді Боріча, уперше в історії країни, працює більше жінок, аніж чоловіків. За таких умов російська агресія проти України й, відповідно, наступ на демократію є неприпустимими для Чилі – країни, котра вкрай болісно переживає наслідки диктаторського режиму.

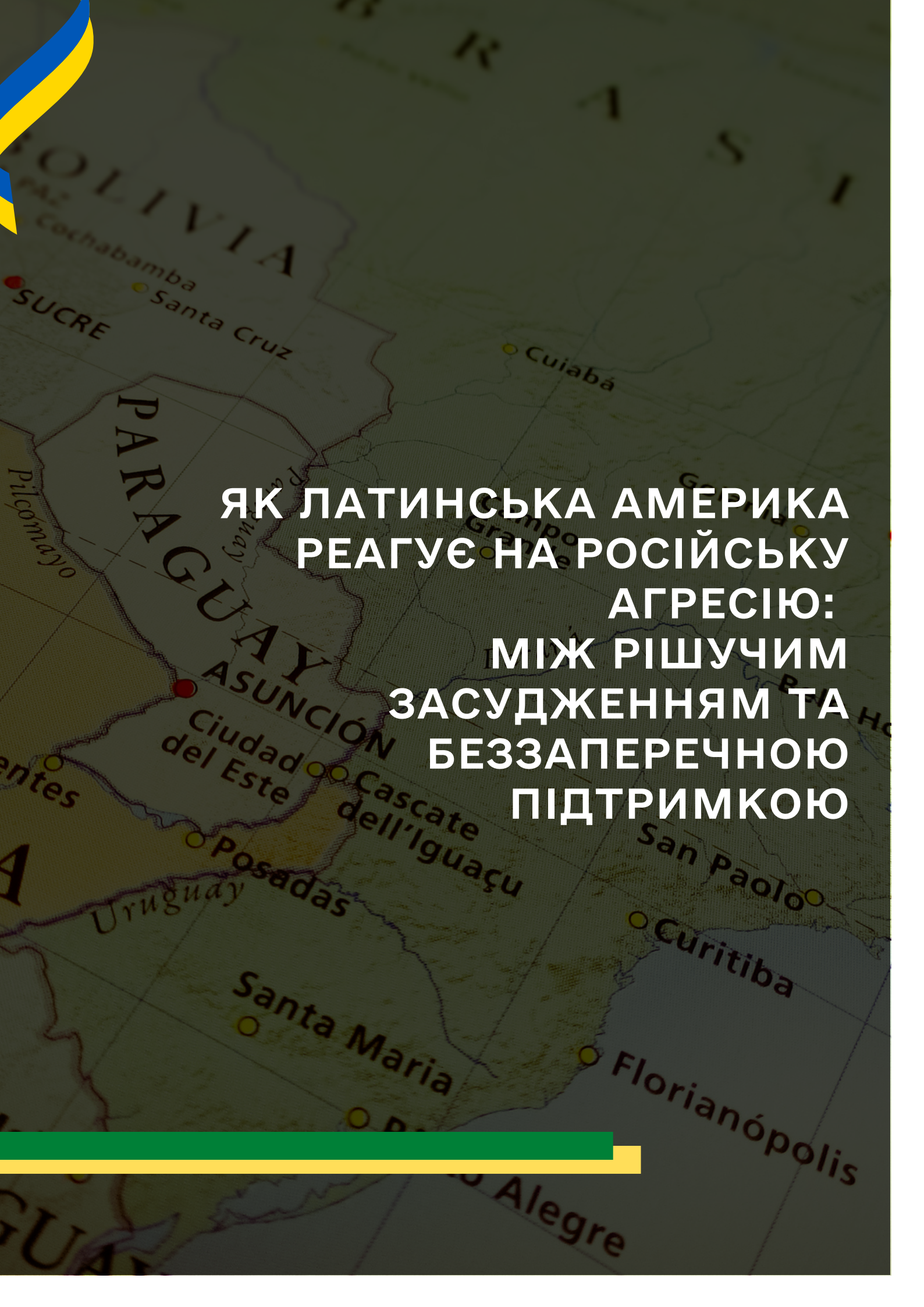
Рекомендації. Як країна, котра в політичній площині підтримує українську сторону у війні та має великий досвід участі в ініціативах із захисту прав людини,

⁸⁶ Plaza Pública Cadem, *Primera semana de marzo. Plaza Pública Cadem, march 2022, p.12*

⁸⁷ *Democracy Index 2021: The China Challenge. Report by Economic Intelligence Unit.*

Чилі може стати партнером України в притягненні Росії до відповідальності за військові злочини та злочини проти людяності на міжнародному рівні. Чилі можна залучати до співавторства резолюцій для Ради з прав людини щодо порушення Росією прав людини на тимчасово окупованих українських територіях та організації тематичних сесій Ради, пов'язаних з Україною; організації конференцій із повоєнного устрою Росії; залучати в якості спеціального доповідача щодо резолюцій щодо Росії на засіданнях Генеральної Асамблеї тощо. У військовому плані Чилі не зможе стати партнером України у зв'язку з географічною віддаленістю та її власною залежністю від поставок озброєння зі США, Німеччини, Швеції, Великої Британії, Ізраїлю, Італії. Однак на прохання уряду України Чилі могла б надсилати нам гуманітарну допомогу. Один з останніх прикладів подібних ініціатив із боку Сантьяго – серпень 2021 р., коли відбувся землетрус на Гаїті⁸⁸. Крім того, існує необхідність тиснути на чилійські компанії для того, щоби вони виходили з російського ринку, оскільки такої тенденції в країні поки немає.

⁸⁸ Government of Chile sends more than 16 tons of humanitarian aid to Haiti after the earthquake [Електронний ресурс] / Ministry of Foreign Affairs of Chile. – Режим доступу до ресурсу: <https://minrel.gob.cl/news/government-of-chile-sends-more-than-16-tons-of-humanitarian-aid-to-haiti>

ЯК ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА
РЕАГУЄ НА РОСІЙСЬКУ
АГРЕСІЮ:
МІЖ РІШУЧИМ
ЗАСУДЖЕННЯМ ТА
БЕЗЗАПЕРЕЧНОЮ
ПІДТРИМКОЮ

